

серйознішими.

Розуміння цих причин допоможе викладачам проводити активні профілактичні заходи щодо запобігання конфліктам між студентами.

Потрібно зазначити, що переважна більшість студентів не є втягнутими у конфлікти, це особливо стосується старшокурсників, оскільки вони адаптувались до навчання, закладу та налагодили стабільні стосунки зі своїми одногрупниками, в яких знайшли справжніх друзів та товаришів. Майбутні фахівці, які провчилися у закладах вищої освіти 4-5 років, знайомі з різними видами освітньо-професійної діяльності, звикли до викладачів та їх вимог щодо засвоєння матеріалів. Тому, порівняно з першим курсом, студенти почуваються більш-менш комфортно в вищому навчальному закладу, і студенти більше не відчують страх перед викладачами, як це було раніше, що полегшує їм висловлення своїх думок та захист свого статусу.

1. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология: учебник для вузов. М.: Эскимо, 2009. 321 с.

2. Гришина Н.В. Психология конфликта. СПб.: Питер, 2005. 544 с.

3. Галаган В., Орлов В.Ф., Отич О.М., Фурса О.О. Психология конфликта К.: ДЕДУТ, 2008. 422 с.

4. Резван О. Педагогічні конфлікти в сучасному вищому навчальному закладі. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах* : зб. наук. пр. 2009. Випуск 2. С. 315-319.

Староконь Ю.М.

здобувач вищої освіти 1 курсу
юридичного факультету

Левін О. Л.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНІ ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі розвитку та реформування українського суспільства актуальним питанням є вивчення реформаційних процесів, які відбуваються і пов'язані з новими умовами глобалізаційних змін, тому що ці зміни торкаються всіх основ життєдіяльності суспільства його політичної, економічної, соціальної та інших сфер. З цього боку треба розглядати

проблеми структуризації українського суспільства, що зумовлено формуванням нових прошарків, класів та груп, нових статусно-рольових відносин індивіда, зміну соціальної ідентифікації, тобто вони потребують вивчення процесів трансформації, які супроводжуються соціально-структурними перетвореннями, мають місце в усіх пострадянських країнах та разом з тим і ряд особливостей, які притаманні сучасним процесам саме українського суспільства, тому на думку багатьох науковців, є актуальним зосередження уваги саме на цих аспектах.

Упродовж останніх років відбуваються глибокі трансформації українського суспільства, котрі не могли не позначитися на його соціальній структурі. Зміни відносин власності та влади, впровадження ринкових механізмів, що зумовило зникнення старих і появу нових верств населення, збільшення вагомості нових соціальних груп, зміну способів поведінки і соціальних взаємодій. Відтак формуються контури нової соціальної структури. Усе вище перелічене об'єктивно акцентує на необхідності теоретичного аналізу сучасного стану соціальної структури українського суспільства та динаміки її змін, соціокультурних вимірів соціальної стратифікації. Вже другий десяток років Україна проходить цю в смугу історичних перетворень, яку історики і політологи визначили як «перехідний період» або «транзит». Називають також модернізація, постмодернізація. Однак мова йде про одне й те саме: величезна частина європейського простору, населена п'ятьма десятками мільйонів людей, починаючи з початку 1990-х років минулого сторіччя, щодня і щогодини зазнає змін глибинних основ людського життя, перетворення базисних економічних, політичних, соціальних структур, культури і власності, способу і стилю життя. В цьому процесі слід визначити, які ж верстви, класи і групи, що складають цей соціум, зазнають змін від тих чи інших реформ, які ж зміни відбулися у соціальній структурі України останніми роками і які наслідки треба очікувати від цих процесів у майбутньому. Особливої актуальності набуває питання про подальше розшарування населення за певними критеріями у певні соціальні групи, поіменовані соціологічною наукою соціальними стратами. [1]

У соціології відомі чотири історичні типи соціальних структур: рабство, касти, стани й класи. Приналежність до соціальної верстви в рабовласницькому, кастовому й станово-феодальному суспільствах фіксувалася офіційно-правовими або релігійними нормами. У класовому ж суспільстві нікого нікуди не приписують. Тому точно й однозначно визначити кількість класів у тій або іншій країні, число страт або верств, на які вони розбиваються, приналежність людей до страт дуже складно. От чому в сучасній соціології існують різні типології класів.

Такий статистичний показник як коефіцієнт Джині, розрахований на основі офіційних даних, у 2005 р. та 2010 р. мав значення відповідно 29,02 та 24,82, що мало вказувати на вкрай низький рівень диференціації доходів. За

такого його значення, Україна, разом зі Швецією, є країнами із найнижчим ступенем економічної нерівності у світі [2]. Ці дані публікуються Світовим Банком та широко і некритично використовуються дослідниками.

Українське суспільство з 1991 року, як відомо, знаходиться в умовах перехідного стану. Специфіка еволюції його соціальної структури на сучасному етапі полягає в тому, що чисельність тих індивідів і соціальних груп, які знаходяться на стику різних соціальних класів, не зменшується, а сам процес не стабілізується [3]. Соціальна структура тим часом лишається аморфною і продовжується процес люмпенізації населення. Сучасне українське суспільство вирізняється ще й тим, що у формуванні його соціальної структури значну роль відіграють фактори особистої зацікавленості певних осіб у владі, як у найприбутковішому бізнесі [4].

Відтак, соціальна структура сучасного українського суспільства залежить від спрямування сутності соціальних трансформацій, що відбуваються зараз і сутність яких полягає у наступному:

- 1) зміні суспільної форми всіх основних соціальних інститутів: економічних, політичних, культурних, освітніх;
- 2) трансформації соціальної структури: класів, груп і спільнот; відновлення їх як суб'єктів власності і влади;
- 3) продовження процесів соціальної мобільності і маргіналізації;
- 4) зміні рис соціального статусу (радянський критерій – місце людини у системі влади та управління; сучасний – доходи і власність), тобто майновий чинник став стрижнем трансформації;
- 5) пониженні соціального престижу освіти, кваліфікації і культури у формуванні високих статусних груп;
- 6) поглибленні соціальної поляризації суспільства [4].

Протягом 1998-2011 років продовжувався процес змін кількісного і якісного складу соціальної структури України, докорінні перетворення якої розпочалися з 1991 року. Від початку перебудови і дотепер вітчизняна соціальна структура нараховує три класи, шість страт і два перманентні, але поки що вельми стійкі, вертикальні утворення: кримінальне та маргінальне.

Соціальна структура сучасного українського суспільства, зазнавши значних змін порівняно з радянським періодом, продовжує процес структуризації у більшості шляхом латентних процесів, лицемірства системи, подальшої маргіналізації, а не рідко й криміналізації населення, формування подвійної моралі і стандартів, і, на жаль, ще далека від завершення. В подальшому, на мою думку, можливі два альтернативні напрямки соціальних змін: більш активне і поступове формування середнього класу, або утворення соціально-поляризованого суспільства з двома основними соціальними групами – багатими та бідними, що нині, на жаль, є більш характерним для України.

1. Бакіров С.В., Фісун О.А. Українські трансформації: специфіка, етапи, тенденції. *Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Збірник наукових праць*. 2007. С. 211–220.

2. World Development Indicators [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://databank.worldbank.org/data/reports.aspx>.

3. Романчук О.І. СИСТЕМА, або Де криються причини наших невдач. *Універсум*, 2005. № 7-10. С. 24-30; Рябченко В. Оздоровлення суспільства: концептуальні положення, принципи, пропозиції. *Освіта*, 2007, 31 жовт.–7 листоп. С. 6-7.

4. Ковтуненко С. Власть – самый прибыльный бизнес. *Панорама*, 2009, 9-16 апр. С. 52; Коломойцев В. На чем ездят украинские депутаты? *Панорама*, 2009, 22-28 окт.; Влада як шлях до особистого збагачення. *Персонал плюс*, 2011. 14-20 квіт.; Викладач М.П. Допоки. Про криміналітет і безвідповідальність влади. *Персонал плюс*, 2010, 21.01.–02.02.

Серга Д. О.

здобувач вищої освіти 1 курсу
юридичного факультету,

Левін О. Л.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

РОЗВИТОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В ПЕРІОД НЕЗАЛЕЖНОСТІ. ОСВІТА

Дослідити усі кроки розвитку освітньої культури українського суспільства в період незалежності, проблематику розвитку освіти цього періоду, основні засади розвитку освіти незалежної України.

Після того, як Україна здобула незалежність, почав формуватися новий етап розвитку національної культури України та її суспільства загалом. Першим і достатньо значущим кроком нового етапу розвитку національної культури, стало прийняття Закону України “Про освіту”, прийнятий 23 травня 1991 року. Він постановив школу як основу соціально-економічного та духовного розвитку держави. Керуючись цим законом освіта повинна бути гуманною, незалежною від політичних партій, доступною, забезпечувати зв’язок з національною культурою і традиціями, рівні можливості для всього суспільства, відповідати світовому рівню. [1]

13 травня 1999 року було прийнято Закон України “Про загальну середню освіту”, який містив основні засади розвитку та функціонування системи загальної середньої освіти. Встановлено види загальноосвітніх навчальних закладів, а саме: середня загальноосвітня школа, спеціалізовані